

ROMÁNSKÝ SLOH

Románský sloh je umělecký sloh, který se ve středověku v 11. - 13. století rozšířil ve stavitelství a výtvarném umění v západních zemích, jižní a střední Evropy.

Název slohu je odvozen od slova Řím = Roma, protože vzniká v Itálii a je inspirován stavbami římského impéria.

Nositelem slohu je církev, jejíž moc roste.

Zakládání církevních řádů

– **Benediktini**

- **Cisterciáci** - mnišský řád založený roku 1098, navazující na benediktinskou tradici

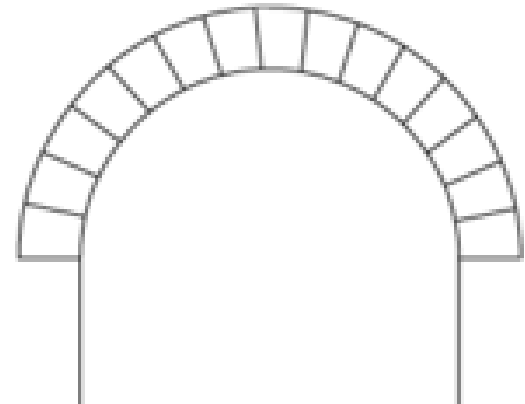
Charakteristika nového slohu

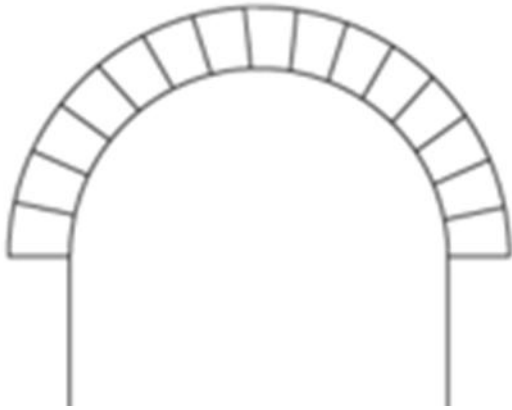
Sakrální stavby - stavěly se dva základní typy kostelů, baziliky a rotundy.

V románském slohu byly postaveny také světské stavby, zejména hrady.

Na stavbu kostelů a hradů se začal používat **kámen**. **Zdi** bývaly důkladné, široké několik metrů. Málo členité stavby působily mohutným dojmem

Mezi typické znaky románského slohu patří půlkruhový nelomený oblouk.

půlkruhový nelomený oblouk

**Kamenné kvádřikové zdivo -
neomítané**

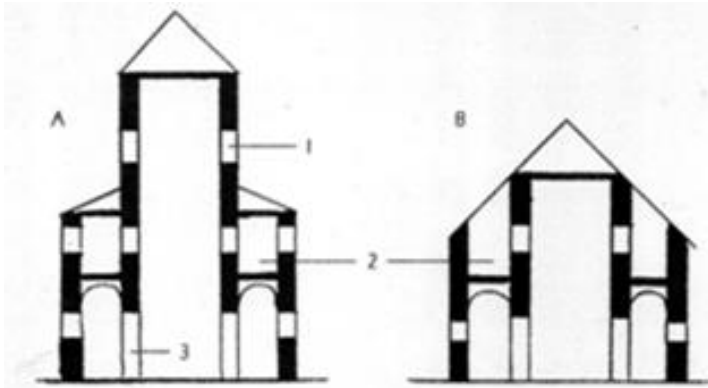

obloučkový vlys

Okna - malá, úzká

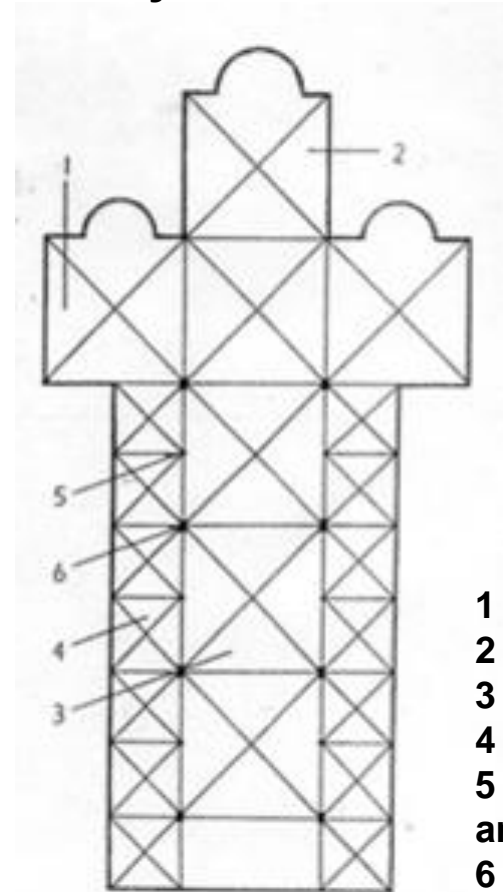
ROMÁNSKÁ BAZILIKA

A – bazilika   B – pseudobazilika

- 1 – bazilikální okno
- 2 - empora (ochoz)
- 3 - arkády

Vázaný systém románské baziliky
na křížovou klenbu hlavní lodi navazují
dvě pole křížových kleneb v boční lodi

- 1 – příčná loď
- 2 - chór
- 3 - hlavní loď
- 4 – boční loď
- 5 – sloup arkády
- 6 – pilíř

FASÁDA

Kamenné kvádřikové zdivo

- neomítané

Fasáda je plasticky členěna

- lesenami

- obloučkovým vlysem

pod římsou.

STROPY

STROPY PLOCHÉ

dřevěné trámy a záklop

KLENBA VALENÁ

KLENBA KŘÍŽOVÁ

OKNA

- malá, úzká
- se zkoseným ostěním
- s polokruhovým obloukem
- sdružená – arkádová (2- až 5- dílná)
- s bohatě zdobenými sloupky

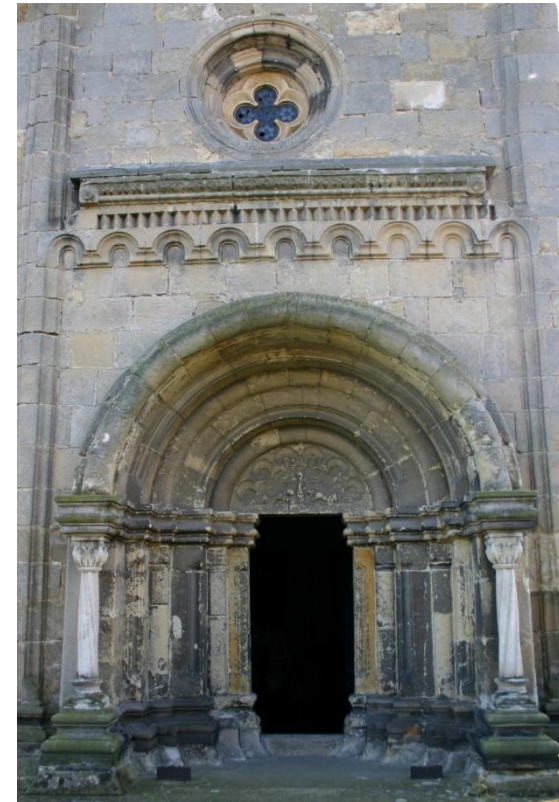
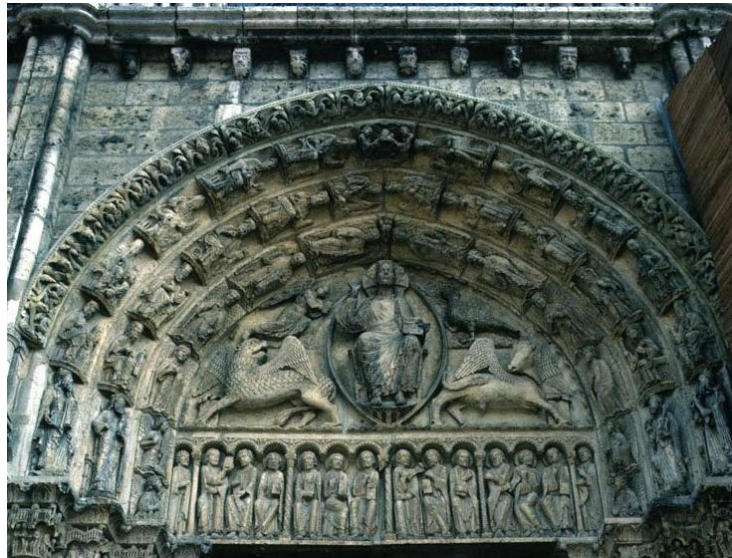

PORTÁLY A ROZETY

Portál - architektonicky zdůrazněný vchod do objektu

Románský portál je nejčastěji **ústupkový se sloupky**

Pod obloukem je zpravidla umístěn **tympanon**,
většinou **sochařsky** pojednaný **reliéfem**

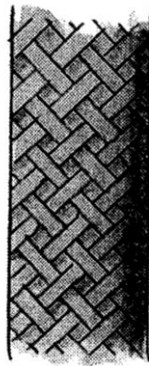
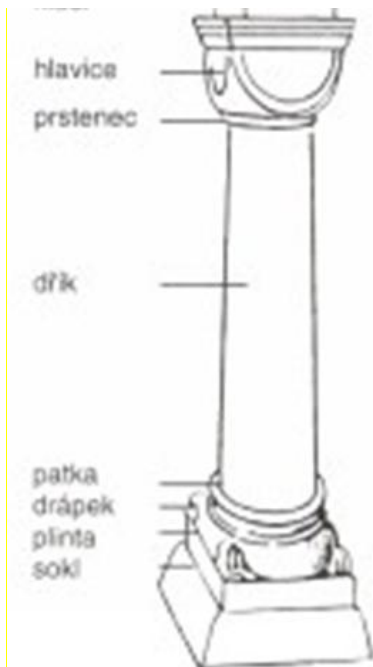

SLOUPY

Románské sloupy mají **patku** s krychlovou základnou a nárožními **drápky**.

Kruhový dřík bývá **spirálovitý (tordovaný)** nebo vyzdoben kosočtvercovým vzorem (**pletencový**).

Románské sochařství

Sochařství bylo spojeno s architekturou:

- ornamentální reliéfy na hlavicích sloupů,
- tympanony nad vstupy portálů a průčelích kostelů.

Náměty figurálního sochařství

- Kristus
- evangelisté
- Apokalypsa
- Poslední soud
- Spása a ztracení
- Životy světců

Románský portál

Reliéf v tympanonu

HLAVICE SLOUPŮ

Jednoduché **krychlové** hlavice

Románské **hlavice** jsou často bohatě zdobeny reliefy **postav, zvířat či listoví**.

Románské malířství

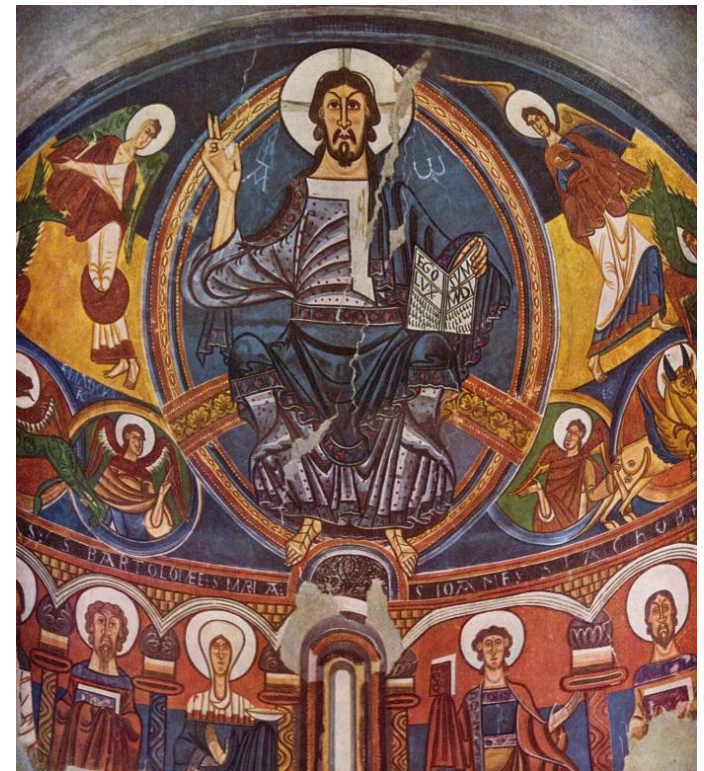
Uplatňují se nástěnné malby do vlhké omítky– fresky

Fresky byly v románských kostelech běžné a pokrývaly všechna volná místa. Líčily výjevy z Bible nebo ze života světců.

Nástěnná malba měla sloužit především prostým lidem, kteří neuměli číst (tzv. bible chudých).

Kristus je často znázorněn jako soudce nebo vládce, většinou při posledním soudu.

Zde je typický motiv **Krista v mandorle** (svatozář podél celé postavy) obklopený evangelisty

Fresky v rotundě svaté Kateřiny (přemyslovský hrad ve Znojmě).

Fresky z roku 1134 zachycují přemyslovská knížata.

Malby technikou secco, tedy do suché omítky, zaplňují vnitřní stěny rotundy a jsou uspořádány v několika souběžných páslech.

Tyto malby jsou výjimečné v celém románském umění Evropy.

Oráčská scéna ve 3. pásu

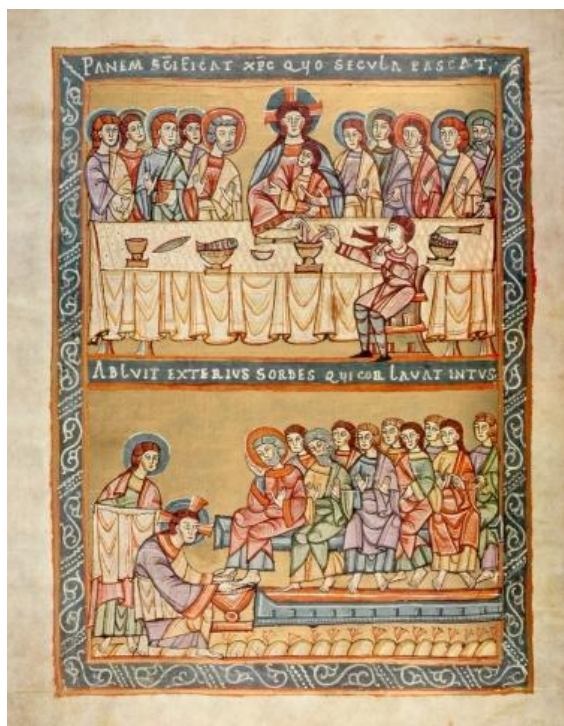
Vratislav II ve 4. pásu maleb

Knižní malba - iluminace

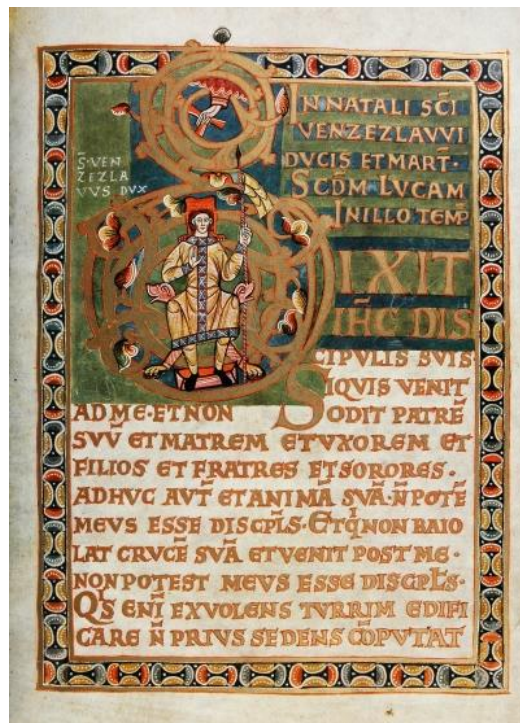
V knižní malbě se používá kvašových barev a zlata na pergamenu z oslí kůže.

Kodex vyšehradský je evangelistář, který pravděpodobně vznikl v době korunovace **Vratislava II** českým králem roku 1085.

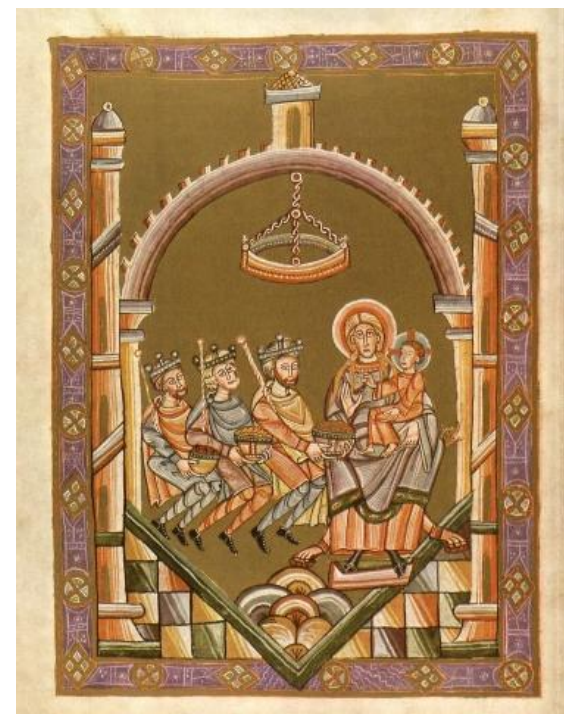
Kodex o rozměrech 415 × 340 mm obsahuje 108 pergamenových listů

Poslední večeře Páně

Svatý Václav

Klanění tří králů

Kosmova kronika česká (*Chronica Boemorum*,) je nejstarší česká [kronika](#). Původní text byl napsán [latinsky](#) a jeho autorem byl [Kosmas](#), [děkan pražské svatovítské kapituly](#), který kroniku sepsal v letech [1119](#) až [1125](#).

Kronika stojí na úplném počátku české [historiografie](#) a je obecně považována za jedno z nejvýznamnějších literárních děl, které v českých zemích ve [středověku](#) vzniklo. Zároveň je to jeden z nejdůležitějších historických pramenů pro poznání českého [raného středověku](#).

Dole na stránce jsou uvedena i jména sedmi bájných knížat po Přemysla Oráče